

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumile

MTÜ Aausad Valimised
kontaktitav ausadvalimised@infoaed.ee

VVK 1.09 ja 2.09 TOIMINGUTE VAIDLUSTUS

Kaebus on menetlusökonoomia ja kohtuasjade võimaliku liitmise huvides (vt taotlusi lõpus) esitatud Riigikohtule E-toimiku kaudu nii avaldusena kohtuasja 5-25-27 menetluses kui ka saadetud sealtsamast kaebusena VVK toimingute peale VVK-le, et see võiks kaebusele operatiivselt lisada PSJKS §38 lg2 kohased kirjalikud selgitused ning edastada need koos kaebusega uuesti Riigikohtule. Oma olemuselt on tegu 1.09.2025 kaebuse täiendustega.

VVK korraldas 2.09.2025 koosoleku¹ lähtuvalt 1.09.2025 koosolekuteatest², mille lühikest etteteatamistähtaega on MTÜ Ausad Valimised juba vaidlustanud oma 1.09.2025 kaebuses³, mille on Riigikohus võtnud arutusele asjana 5-25-30 ja 5.09.2025 kohtumäärusega liitnud asjaga 5-25-27. MTÜ esindaja taotles VVK 2.09.2025 koosolekul osalemist elektroonselt⁴, kuid osalemist ei võimaldatud. Kahe päeva pärast, st 4.09.2025 kl 11:04 saabus RVT kaudu vastus, milles paistab antavat teada, et MTÜd polnud võimalik veebiühenduse kaudu koosolekule lubada, sest koosolek leidis aset VVK füüsilises asukohas⁵:

Tere

Vabariigi Valimiskomisjoni 02.09.2025 koosolek
toimus komisjoni asukohas Toompea 1, Tallinn.

Lugupidamisega
Katrín Laaniste

Oma 1.09.2025 kaebuses osutasime samuti (lk 1-2), et kuna koosolekuteates ei ole antud teada veebiosaluse võimalusest, siis pole MTÜ-l vaid umbes 24-tunnise etteteatamisega ilmselt võimalik koosolekul füüsiliselt osaleda.

VVK on 3.07.2025 otsuse⁶ nr 37 punktis 12 soovitanud “riigi valimisteenistusel koos koosoleku teate avaldamisega anda ka selgitused, kuidas soovijatel on võimalik osaleda Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekul ning ära näidata selleks vajalikud tegevused”. Seda ettekirjutust oli RVT rakendanud järgmise koosoleku 8.07.2025 avaldatud teates⁷ vastavate juhiste äratoomisega:

“Riigi valimisteenistus loob võimaluse elektroonilisel
koosolekul osalemise soovist enne koosoleku algust

e-posti (info@valimised.ee) teel teada andnud isikutele koosolekut jälgida.”

Seetõttu oli 1.09.2025 koosolekuteate mõistlikul lugejal põhjust eeldada, et VVK töökorra⁸ punkti 7.4 ja VVK äsjase 3.07.2025 otsuse nr 37 punkti 12 järgi peaks koosolekuteate juures olema osutatud koosoleku toimumise vormile ja osaliselt või täielikult elektroonilise koosoleku puhul ka selle jälgimiseks vajalikele sammudele.

Lähtuvalt oma varasemast kogemusest VVK koosolekute korraldusega andis MTÜ esindaja siiski 2.09.2025 kl 13:35 märku soovist koosolekul elektroonselt osaleda, mida on talle varem võimaldatud sellise märguandmise peale nt 6.03.2025 koosolekul⁹, mis toimus samuti osaliselt veebis ja mille teates¹⁰ polnud veel toodud VVK 3.07.2025 soovitusel vaimus veebiosalet juhust. Seega võib koosolekul osalemise soovialdust pidada analoogseks 6.03.2025 koosolekuga, kuigi toona koosoleku jälgimise võimalus soovialduse peale loodi. VVK on sellise soovialduse esitamisel võimaldanud koosolekutel osalemist laiale ringile avalikkuse esindajatele kõigil viimastel koosolekutel, sj 20.06, 3.07, 10.07 koosolekutel, aga välja arvatud 25.-26.08.2025 meili teel korraldatud koosolekul, mille teadet ei avaldatud üldse.

Seejuures on olnud piisav osalemise soovist teada andmine vahetult enne koosolekut, nt 6.03.2025 koosolekul osalemiseni viis kl 13:46 esitatud soovialdus, mis oli esitatud 14 minutit enne koosoleku algust. Seega ei saa senise praktika põhjal pidada kuidagi ebapiisavaks osalemise soovist teada andmist 2.09.2025 kl 13:35, st 25 minutit enne koosoleku algust – VVK praktikas esineb ka koosoleku toimumise ajal saabunud osalemissoovide rahuldamist, nt 20.06 kl 14 alanud koosolekule lubati osaleja 14:24 esitatud soovialduse alusel¹¹.

MTÜ esindaja mitte lubamisega VVK 2.09.2025 koosolekut jälgima tema soovialduse alusel on rikutud MTÜ õigust osaleda RKVS §12 lg3 järgi avalikul koosolekul. MTÜ esindaja järgis koosolekul osalemise soovist märku andmisel seniseid praktikaid ja soovitusi, st andis 8.07.2025 juhistelet vastavalt “osalemise soovist enne koosoleku algust e-posti (info@valimised.ee) teel teada” ja eeldas VVK töökorra punktile 7.4 vastavalt, et RVT “loob võimaluse elektroonilisel koosolekul osalemise soovist teada andnud isikutele koosolekut jälgida”, sj tegi seda 25 minutit enne koosoleku algust, mis on seniste praktikate kontekstis piisav etteteatamise aeg koos varuga. Koosolekul osalemise soovist teadaandmist ei saa pidada ebaharilikuks muus osas peale selle, et soovialdus

esitati vaatamata asjaolule, et VVK ja RVT olid jätnud avalikkuse veebikoosoleku toimumisest ja sellel osalemise võimalusest informeerimata.

Koosoleku osaliselt või täielikult elektroonilist toimumist ei osutata 1.09.2025 koosolekuteates ja sellest vaiks ka VVK esimees nii oma 2.09.2025 saatesõnas nr 12-19/25-29/2¹² Sulev Švilponise, Kalle Kulboki, Märt Põdra ja MTÜ Ausad Valimised kaebuste edastamisel Riigikohtule kui ka RVT esindaja Katrin Laaniste oma 4.09.2025 vastuses 2.09.2025 kl 13:35 koosolekul osalemise taotlusele.

Siiski selgub 5.09.2025 avaldatud VVK 2.09.2025 koosoleku nr 28 protokollist, et koosolekul osalesid elektrooniliselt kaebaja Mati Kikkas ja Valga valla valimiskomisjoni esimees Diana Asi. Osalemine toimus protokoll järgi VVK koosolekutel tavapärase MS Teamsi konverentsitarkvara vahendusel. Seda tarkvara on kasutatud koosolekute veebis jälgimiseks ning seal osalemise korraldamiseks viimastel aastatel toimunud VVK koosolekutel läbivalt. Seega toimus VVK koosolek osaliselt veebikoosolekuna tavapärasel viisil. Protokollis ei märgita, mis põhjusel osasid koosolekul osalemise soovist märku andnuid, sh MTÜ esindajat koosolekule ei lubatud.

Ka RVT poolt 4.09.2025 edastatud vastusest koosolekul osalemise sooviavaldusele ei leia arusaadavat põhjendust, miks MTÜ esindajat koosolekule ei lubatud. Vastusest ei selgu ka, kes keelduva otsuse langetas, kuid kuna tegu oli VVK koosolekuga, siis võib eeldada, et otsuse langetas koosolekut juhatanud VVK liige. Kuna avalikkusele ja MTÜ-le oli esmalt loodud mulje, et koosolek toimub füüsiliselt ja seetõttu veebiosalemise võimalust ei ole, siis ei arvestanud MTÜ esiti veebiosaluse võimalusega, kuid otsustas siiski proovida seda taotleda.

Kuna 5.09.2025 avaldatud koosoleku protokollist selgub, et vastupidiselt loodud muljele toimus koosolek siiski ka elektrooniliselt, siis on 1) esmalt 1.09.2025 avaldatud puuduliku või eksitava teatega ebakohaselt piiratud MTÜ võimalusi plaanida koosolekul osalemist aegsasti ja võimalikke osalemise viise kaaludes, st kas osaleda elektroonselt või füüsiliselt, aga 2) teiseks on koosolekul osalemise sooviavalduse mitte rahuldamisega riivatud MTÜ õigust VVK koosolekut jälgida hoolimata sellest, kas koosolekuteates anti osalemiseks korrektseid juhiseid või loodi eksitav mulje koosolekust, kus on võimalik osaleda vaid minnes sinna füüsiliselt kohale – võimalus, mida paistavad protokoll järgi olevat kasutanud kaks vaatlejat.

Taotlused

Lähtuvalt eelnevast taotleb MTÜ Ausad Valimised Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumilt:

1. Tunnistada õigusvastaseks MTÜ esindaja mitte lubamine VVK 2.09.2025 RVKS §12 lg3 kohaselt avalikule koosolekule, millel osalemise soovist andis esindaja kõiki teadaolevaid reegleid järgides teada;
2. Kuna koosoleku mitte ainult füüsilise kohalolu, vaid ka veebiühenduse vahendusel toimumise fakt sai MTÜ-le teatavaks koosoleku protokoll avaldamisega 5.09.2025, siis taotleme 1.09.2025 koosolekuteate vaidlustamise osas kaebetähtaaja ennistamist;
3. Tunnistada õigusvastaseks 1.09.2025 eksitava koosolekuteate avaldamine, millega loodi mulje füüsilisest koosolekust, kus elektroonsel viisil osalemine pole võimalik, ning tehti sellega MTÜ-le ja ilmselt ka laiemale avalikkusele ebakohaseid takistusi VVK 2.09.2025 RVKS §12 lg3 kohaselt avalikul koosolekul osalemisele;
4. Kaaluda asja liitmist Riigikohtu kohtuasja 5-25-27 menetlusega, mille raames on juba arutusel 1.09.2025 avaldatud koosolekuteade ja MTÜ võimaluste piiramine 2.09.2025 koosolekul osalemiseks.

LISAD/VIITED

1. *Koosoleku nr 28 protokoll* (VVK 5.09.2025)
2. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 2. septembril 2025* (RVT/VVK 1.09.2025)
3. *VVK 25.-26.08 ja 1.09 toimingute vaidlustus* (MTÜ 1.09.2025)
4. *Osalemine 2.09.2025 VVK koosolekul* (MTÜ 2.09.2025)
5. *RE: Osalemine 2.09.2025 VVK koosolekul* (RVT 2.09.2025)
6. *Joosep-Georg Järvemaa kaebuse lahendamine* (VVK 3.07.2025)
7. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 10. juulil 2025* (RVT/VVK 8.07.2025)
8. *Vabariigi Valimiskomisjoni töökord* (VVK 3.12.2020)
9. *Soov osaleda VVK tänasel koosolekul* (Pöder 6.03.2025)
10. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 6. märtsil 2025* (RVT/VVK 4.03.2025)
11. *VVK 20.06.2025 koosoleku nr 24 protokoll* (VVK 30.06.2025)
12. *Kaebuste edastamine* (VVK 2.09.2025)